

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejeman za avstro-ugarske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina znaša.
 Za oznanila plačuje se od četiristopne pett-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.
 Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravljeništvo je v Gospodskih ulicah št. 12.
 Upravniki naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t.j. vse administrativne stvari.

Pred shodom slovenskih poslancev.

I.

Dne 2. oktobra sešli se bodo torej poslanci iz vseh pokrajin slovenskih v beleg Ljubljani. Videla bode slovenska prestolica v svojem obzidji zastopnike razkosanega našega slovenskega naroda, in iskrena želja vsacega domoljuba je, da bi ta shod rodil blag sad, da bi zbrani možje, katere je zupanje naroda postavilo kot njega zastopnike, bili složni v tem, kaj treba narodu našemu v najbližjej bodočnosti. Žalibog, da moramo priznavati, da je dolgoletna naša borba, težka in trudopolna, rodila primerno le malo sadu. Baš v vitalnem našem vprašanju o združenji, katero smo nekoč poudarjali tako toplo v idealnih časih našega prebujenja, ravno v tem vprašanju rekel bi nesmo storili nobenega napredka, še celo dozdevati se nam hoče, da smo nekako zanemarjali to bistveno vprašanje, da smo je postavili v stran. In vendar bi to vprašanje ne bilo smelo nikdar nam priti izpred očij.

Začela se je pač zadnji čas od neke strani pošiljati v svet neka, ne sicer nova ideja, to je ovzbujenji nekdanje „Ilirije“. S tem poskušalo bi se tudi v nas segati nazaj na nekdaj obstoječe zgodovinske konfiguracije, ter delati propagando, da se zopet uvedejo v življenje. Ta ideja našla je živ odpor baš od strani južnih naših bratov Hrvatov, kateri so se v dobi narodnega preporoda tako navduševali za ilirsko ime. Seveda, da ujihova Ilirija ni imela z našo nikakerne zveze, sorodstvo je bilo samo v imenu. Ne bodemo se danes spuščali globce v to vprašanje, ker namen teh vrstic ni, delati konkretno politiko, to prepričamo možem, katere bodemo skoraj imeli čast in veselje pozdravljati v beleg Ljubljani.

Pač pa izrečemo tu gorko željo in tudi prepričanje, da se bode pri tem shodu ukrenilo kaj positivnega, da se poslanci slovenskega naroda zedinijo o načrtu programa, po katerem bodo delali.

Izvzemši Kranjsko, pač moramo reči, da se hudo godi povsod narodu našemu, da tacih odnosov ne moremo imenovati zdravih. Dogodki zadnje dobe na Koroškem, na Štajerskem in Primorskem kažejo nam jasno, kako težavno stališče ima v

manjšini se nahajajoči slovenski narod proti oholomu postopanji sodeželanov nemških in laških, oziroma autonomnih njih oblastev. Niti najmanje mrvice svobodnega gibanja bi mu ne privoščili nasproti, da bi šlo po njihovi volji, da bi hvala Bogu nad njimi ne bila še višja moč, katera je semtretja prekrizala prvotne njih pač malo svobodomiselnue in liberalne načrte.

Posebno hud je pritisek na narod slovenski v tužnem Korotanu. Kakor so nam pripovedovali domoljubi, katerih gotovo ne prištevamo v vrsto pessimistov in črnogledov, zdržujejo se tam vsi elementi proti ubogemu slovenskemu prebivalstvu, katerega je vendar tretjina v deželi, da ga uničijo, da izbrišejo slovenski Korotan iz knjige živih, ter pritisnejo nemški pečat na grob naroda slovenskega, da nikdar več ne ustane iz njega. Občudovati moramo junaska boj, katerega bijejo bratje naši tam gori za gorami proti silnemu nasprotniku, a sveta dolžnost naša je, delati na to, da se že jedenkrat odpravijo kričeče krivice, ki se mu godé dan za dnevom.

Kako mučno je na drugej strani stanje primorskih Slovencev! Oni, ki bi bili najtrdnejši jez, ki bi branil narodnost našo, ob jednem pa tudi državo nevarnega navalnega pogubne iredente, oni morajo se boriti za vsako drobtinico narodnih pravic, ker, žal, v dotednih krogih še ni prodrlo prepričanje, kako eminentno državui interes bi bil, podpirati v prvi vrsti slovenski živelj v Primorji. Z žalostjo nas navdaja pogled v sosedno Dalmacijo, z žalostjo rečemo, ker vidimo kako veselo bi se razvitalo tudi v nas slovansko življenje, samo da se mu dadó pravice njegove.

Mi ne zahtevamo nikake protekcije, dá naj se nam samo to, kar nam gre, na šolskem, na upravnem, na sodniškem polji, sploh v vseh strokah javnega življenja, in videlo se bode kmalu, kako bode nastala nova Dalmacija, kako se bode ukrepil Slovan v Primorji in v Istri, kako bode začelo novo življenje v teh pokrajinh.

Ne dosti bolje godi se Slovencem na Štajerskem. Priklenjeni na večino, ki jim ni nikdar hoteli biti pravična, izgubljajo najbolje svoje moči v neplodnih bojih, dobro vedoč, da v jednacih razme-

rah ne dosežajo nikakoršnega izdatnega uspeha. Kako drugače bi to bilo, da je južna Štajerska bogata in plodna, s prebivalstvom skoraj jednakim Kranjskej, zdržana narodno z drugimi slovenskimi pokrajinami, da jej je dano, slobodno odločevati v najvitalnejih svojih vprašanjih! Mala bi bila naša skupina, ali z vso močjo delati nam je na to, da jo dosežemo, delati nam je posebno neumorno na to, da se mej narod širi prepričanje, da jedino v združenji nam je narodni spas.

V prvi vrsti poklicano je narodno časnikarstvo poudarjati to idejo, ponavljati jo vedno in vedno ter širiti pri vsakej priliki mej narodom. Vsaj časnikarstvo naše pusti naj na stran v tem glavnem vprašanju vse tesnosrčne in lokalne nazore in pomislike, jednoglasno in naudušeno naj dela na razširjevanje te jedino spasonosne ideje, tega prvega in bistvenega koraka pri izvrševanju našega narodnega programa. Zastopniki naroda slovenskega pa, katerim seveda ni vedno pripuščeno postavljati se na tako idealno stališče, kakor nam časnikarjem, oni našli bodo gotovo tudi pravo obliko, da tudi na polji praktične politike ne pozabijo nikdar na glavno in prvo vprašanje, katero bi moralo biti podloga vsemu našemu političnemu gibanju. Treba le, da se oni v prvi vrsti naudušijo za ono idejo, ki je vedno naudajala najzvestejše sinove Slovenije, da oni v suhoparnih borbah političnega življenja ohranijo malo onega političnega in narodnega idealizma, kateri jedino nas bode privdel do bolje bodočnosti, če nam je sploh sojeno, da jo kedaj dočakamo!

S to veselo nado se prisrčno veselimo dohoda poslancev slovenskih v središče Slovenije, prepričani, da nam utegne dan 2. oktobra postati važen in odločilen morda za dolgo vrst let.

Y.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 25. septembra.

Deželnozboroske volitve.

Čehi petega Dunajskega okraja postavili so dr. Menčika za svojega kandidata. Upanja seveda

LISTEK.

Slavnostni govor.

Gоворil 8. septembra t. l. v čitalnici Planinski pri Vilharjevi slavnosti J. Podboj.

Slavna gospoda! Majhna je sicer dežela kranjska, naša draga domovina, katero vsi ljubimo z otroško ljubeznijo — majhna je, ali tako je lepa in krasna, toli bogata na lepotah naravnih, — naj se že ozremo na divno gorenjsko stran, ograjeno z orjaškimi snežniki ali na prijazno Dolensko, z njenimi griči in vinskimi goricami ali na našo Notranjsko, katera krije v srci svojem čarovne podzemeljske hramne, — da smemo po vsej pravici to deželico našo imenovati biser v dični kroni našega presvetlega cesarja. — Povsod slovi dežela naša, ves svet jo pozna in čisla, tujci od vseh vetrov radi prihajajo vanjo, občudovat njen lepoto in krepiti si duhá in telo v njenem čistem zraku. Na dobrem glasu pa je tudi ljudstvo, katero biva po naših hribih in dolih, ljudstvo pohlevno in dobrosrčno, ljudstvo izredno nadarjeno, ki je porodilo izmed sebe nepregledno število slavnih móz, kateri so svoje moči posvetili svojemu narodu ter delali ne-

utrudno za njegovo čast in blaginjo. Dolgo vrsto uzornih škofov in duhovnikov, modrih državnikov in učenih pisateljev šteje domovina naša mej svoje sinove, slavi njih spomin in hvaležno poudarja njih velike zasluge za probujenje naroda in njegov vsestranski napredek. Imena Valentin Vodnik, dr. Franc Prešeren, dr. Janez Bleiweiss in drugih odličnih domoljubov bode narod s častjo in hvalo izgovarjal, dokler mu ostane skromen prostor v zgodovini, dokler bode zadnji Slovenec živel na svetu.

Kaj pa naša Notranjska? Je mar ona z ostala v tem živahnem tekmovanju? — Ni zaostala, marveč tudi ona je imela na torišči slovenskega rodoljubja ob vseh dobach duhovite in marljive so-delavce.

V prijazni dolini Planinski, v trgu, kjer se je danes zbralo toliko iskrenih Slovencev obojnega spola — naj mi bodo iz srca pozdravljeni! — se je rodil naudušeni domoljub in pisatelj Miroslav Vilhar, v številu odličnih Slovencev jeden prvih, izmej Notranjev gotovo najbolj slaven in zasluzen. Njegovemu spominu veljá nočojšna slavnost — skromna sicer, nedostojna tolicega moža, a tembolj iskrena, iz hvaležnih src njegovih rojakov izvirajoča.

Radi bi bili to svečanost osnovali v ogromni

in sijajni obliki ter povabili k udeležbi zastopnike naroda slovenskega iz vseh pokrajin, kadar biva. Ker pa to ni bilo mogoče — uzroke navajati se mi ne zdi umestno — bodi nočojšni večer posvečen spominu nesmrtnega našega rojaka!

Kamnita plošča, ki je uvidana v Vilharjevo rojstveno hišo, ni bila slovesno, pred očmi vsega naroda odkrita, kakor bi bil pokojni Vilhar zaslužil, zato pa hočem jaz danes odkriti, ne plošče — plošča je kamen — ampak odkriti hočem Vilharjevo domoljubno srce in njegova slavna dela, da bode toga rojaka svojega natanko poznali in gredoč mimo rojstvene hiše njegove klobuk sneli z glave v znak spoštovanja in hvaležnosti do tega odličnega Planinca.

Spominska plošča bode v teku let ostarela, zob časa jo bode razglodal, dež izpral črke vse-kane vanjo, nikdar pa ne bode izginil, izginiti ne sme v narodu slovenskem spomin na Vilharja in njegove zasluge. V pesnih svojih bode živel na veke. —

Ta odlični domoljub slovenski je v našem trgu dne 7. septembra l. 1818. v hiši, ki še sedaj nosi njegovo ime, ugledal luč svetá. Njegov oče Franc je bil poštar in graščak, mati pa Ivana iz obč

nemajo, da bi zmagali, ali pokazati hočeo, da Dunaj ni čisto nemško mesto. Pri češkem volilnem shodu so nekateri priporočali, da bi Čehi volili dr. Luegerja, toda večina ni bila za to, ker se dr. Lueger poslednji čas postavlja na velikonemške stališče. Dunajski Čehi nečejo več podpirati proti-semitov, ker poslednji v mestnem zboru še hujje napadajo Slovane nego liberalci, dasi so nekateri zmagali le zaradi tega, ker so Čehi zanje glasovali.

Nemci več govoré nego Slovani.

Neki nemški drž. poslanec hoče v „Bohemii“ dokazati, da opozicija v svoji domovinski ljubezni v državnem zboru več stori nego Slovani in nemški konservative. Da to dokaže sklicuje se na to, da se iz stenografskih zapisnikov vidi, da Nemci v državnem zboru več govore nego Slovani. Mi mislimo, da davkoplăcevalci pač neso posebno naušeni za tako delovanje, ki obstoji le v neprestanem premlevanju starih obrabljenih fraz. Po tem takem bi bil Türk najboljši poslanec, kar pa i „Bohemia“ javljene veruje.

Vnajanje države.

Rusija in zapadni Slovani.

„Narodni Listy“ so o svojem času pisali, da bi Rusi morali pospeševati razširjenje ruščine mej zapadnimi Slovani. V Peterburškem listu „Blagovest“ priobčil je hrvaški časnikar Heruc, ki že dolgo biva v Rusiji, članek, v katerem pravi, da naj se zapadni Slovani le sami uče ruščine in se skušajo približati Rusiji. Od sedanje ruske inteligence zapadni Slovani nemajo pomoći pričakovati, kajti v Rusiji se res pogosto premlevajo fraze o slovanstvu, ali često se pa tudi čujejo glasovi, da naj se zapadni Slovani ne mešajo v ruske zadeve.

„Novoje Vremja“ očita zapadnim Slovanom, da le od Rusije vse pričakujejo, sami pa ničesar ne storé! Žrtve „Slovanskega Blagotvoriteljnega Občestva“ so le malo koristile in zaradi tega se ruska inteligence več toliko ne briga za zapadne Slovane. Poslednji naj se le učé ruščino in boré proti germanstvu in Rusi jim gotovo ne odrekó simpatij.

Na ta ruska glasa moremo le toliko odgovoriti, da Rusi mnogo premašo poznavajo zapadnoslovenske razmere, ker sicer bi ne očitali nam, da ničesar ne storimo. Našim vzhodnim bratom, katerih narodnost ni v nevarnosti, se niti ne sanja, kakre hude boje imamo mi za našnji obstanek.

Volitve v Srbiji.

Jutri so volitve za srbsko skupščino. Radikalna stranka je zmage gotova. O gibanji naprednjakov se zadnji čas ni dosti več slišalo. Menda so že spoznali, da posebnih uspehov pri volitvah nemajo pričakovati. Pa tudi liberalci so nekako poparjeni, ker vidijo, da zaupanja radikalcem spodkopati ne morejo. Minister notranjih zadev saročil je vsem uradnikom, da se nemajo mešati v volilne agitacije in na noben način ovirati volilne svobode.

Bolgarsko vprašanje.

Burian se je proti Tatiščevu baje izjavil, da Koburžan želi sporazumeti se z Rusijo. Nemški zastopnik je pa Tatiščevu razkladal, kake težave ima z zastopstvom ruskih podložnikov. Ko je knez Dolgorukij pohodil Sofijo, je on le s težavo preprečil šandal, ki bi bil še poostril nasprotje mej Rusijo in Bolgarijo. Rusa Kolubkova pa zaradi tega neso tako dolgo mogli izročiti Rusiji, ker je ruska vlada zahetala prepis sodnih aktov, da jih pregleda. Prepisovanje pa je dolgo trajalo. Stambulova je nemški generalni konzul hvalil, da je jako nadarjen, pa malo nepremišljen. Politične stranke v Bolgariji so brez pomena. Kdor ni na krmilu, pa nasprotuje. Mnogi misijo, da je Radoslavov Battenberžanov pristaš, kar pa ni res. Jezi ga le, da ni več minister. Tudi Koburžana je hvalil nemški zastopnik. Kakor

je on od drugod zvedel, je jako nadarjen, on sam pa ne občuje ž njim. Iz pogovora z generalnim konzulom Wangenheimom je povzel Tatiščev, da se razmere v Bolgariji poprej ne bodo premenile, da pride kak pritisk od zunaj. Po odstopu Bismarckovem je Nemčija tudi prijaznejša Bolgariji. Tatiščev hoče vedeti, da nemški zastopnik že občuje s Koburžanom, če tudi ne očitno.

Graf Pariški.

odpotoval je za nekaj dñij v Ameriko. Pred svojim odhodom iz Anglije se je bil sešel z nekaterimi pristaši s Francoskega in se ž njimi posvetoval o raznih političnih zadevah, zlasti o tem, kak upliv je napravilo v Franciji to, ko se je razkrilo, da so monarhisti zares imeli zveze z generalom Boulangerjem in kake posledice bi to še utegnilo imeti. Posebno seveda je tudi mikalo vedeti pretendenta kaj misli storiti vlada, če se bode v zbornici predlagalo, da se monarhični vodje, ki so občevali z Boulangerjem, pokličejo pred sodišče zaradi skrivde pri poskušenem atentatu na varnost države.

Zakon proti socialistom

zgubi v Nemčiji dné 30. t. m. veljavo. Ta dan hočejo v Berolini slovesno praznovati socijalni demokratje. Priredilo se bode več slavnosti, misli se celo na razsvetljavo. Kugejo se spominske svetinje z napisom: V spomin na zmago nemškega proletariata nad zakonom proti socialistom 1890. Podobe Lassallove, Liebknechtovе in Beblove se močno kupujejo. Prosili so socialisti celo, da bi jim ta večer magistrat prepustil jedno dvorano, v kateri bi slovesno vsprijeli izgnance vrnivše se v domovino.

Dopisi.

Iz Celja 24. septembra [Izv. dop.] Pobalinska predpravnost, zdivjanost in surovost Celjskih nemčurjev in narodnih izdajic nasproti slovenskemu prebivalstvu presega že skrajne meje. Nekdaj so Nemci z mečem ali pa križem v roki usiljevali miroljubnim Slovenom svojo omiko (?); teh sredstev se danes ne morejo več posluževati, zato pa skušajo raznimi drugimi poti doseči svoj smoter. Njih Celjski potomci na primer hočejo v poslednji dobi, ker so bile vse druge poskušnje zaman, s psovanjem, javnim nasilstvom — z gorjačami in kamenjem v roki — utrditi na slovenskih tleh nemško kulturo! Nasledkom tega se Celjski Slovenec v večernih in nočnih urah niti pokazati ne sme na ulici, v kavarnah in gostilnicah (izimši nekatere,) ako se hoče izogniti grdem, brezsramnemu psovjanju in zavratnim napadom. V dokaz zopet jeden slučaj: Dne 20. t. m. zvečer imeli so Celjski turnarji v gostilnici „zur Krone“ beznico. Ko so bili že prav poštano ohmeljeni in jih je vse prešinil „furor teutonicus“, hoteli so konečno zopet pokazati svojo telovadniško izurjenost in pa nedosežno nemško omiko. V to svrhu čakali so, oboroženi s takozanimi „Todtschlägerji“ in kamenjem, zunaj na cesti pred imenovano gostilnico — celkom bilo jih je 20 do 30 — da pride kak — Slovenec, po njihovem olikanem jeziku „windischer Hund“. In res je napala ta roparska svojat najprej dva gimnazijca. Jeden ž njiju dobil je nevarno rano na glavi, da je bil ves v krvi in poleg tega vzeli so mu klobuk. Na to prišel je mimo drug Slovenec, ki je baš pred tremi dnevi došel v Celje. Tudi njega so obkolili liki cestni roparji ter ga vprašali, kam gre in kaj je. Spoznavši, da je Slovenec, začeli so udrihati po

znane rodbjne Obrezove. Imela sta več otrok; naš pesnik Miroslav (Karl) je bil četrти mej njimi. Prve šole je obiskaval v Postojini, gimnazijo je dovršil v St. Pavlu na Koroškem, pravoslavje na Dunaju in v Gradi ter bil vseskozi prvak mej svojimi sosedci. Njegov bistri duh je z lehkoto objel vse razne stroke človeškega znanja, zato ni čuda, da je Vilhar daleč za sabo puščal svoje šolske tovariše. Narava mu je podelila tudi dar telesne lepote. Bil je zal mladenič, vitke postave, rudeč kot cvet, da je vse radovedno zrlo po krasnem dijaku iz Krauske. Kot pravnik se je Vilhar seznanil s hčerjo nemškega profesorja in začel njej za ljubo pesnikovati najprej v nemškem jeziku. Tudi opereto „Jamsko Ivanka“ je spisal izvirno v nemškem jeziku pod naslovom „Johanna von Luegg“.

Ne bo se temu čudil, kdor premisli za Slovensko žalostne čase, v katerih se je Vilhar šolal. Razen nekaterih učenih glav ni nihče vedel, da Slovenci živimo na svetu. Govorilo se je le o Kranjcih in kranjski šprahi. V prahu in mahu je slovenščina počivala. Nemci in drugi tuji sosedje so jo zaničevali, domačini se je sramovali. — Ni bilo slovenskih knjig ne domoljubnih mōž, da bi je pisali. Prehodil bi lahko tri fare, — predno si kje naletel

njem s kamenjem in gorjačami, ter ga na ta način na večih mestih na glavi budo ranili in tudi na rokah in hrbitu znatno poškodovali. Na hrup, ki je nastal, prišel je vodja Celjskih stražnikov s svojim moštvom, a glejte čudo! — niti jednega lopovov ni zgrabil roka pravice (?)! Toda kdor pozna tukajšnje razmere, ne bode se temu čudil. Stvar je jasna, ako samo omenimo, da je bil mej to druhaljo tudi sin Celjskega župana ces. svetnika dr. Neckermanna mimo drugih sinčkov Celjskih mestnih očetov! Celjskih notablov-nemškutarjev nadpolni potomeci, ki opravljajo tu večinoma posel trgovskih pomočnikov ali pa se brez posla okoli klatijo, ker jim je bila šola pretrda, odlikujejo se v prvi vrsti pri takšnih napadih, kakor so se vršili za Sokolske slavnosti in se še sedaj vedno ponavljajo, kajti svesti so si, da jim hlapci njihovih očetov (to so namreč stražniki) niti lasu ne bodo skrivili. Pač pa se je že prigodilo, da so ti neotesanci po svoji stari navadi brez vsakega povoda napali Slovenca ter ga konečno izročili stražniku, češ da je izzival in razsajal po mestu. Zato pa je res skrajni čas, da posežejo vmes višji krogi, ter store konec jedenkrat za vselej razmeram, ki so za Celjske Slovence neznosne, za mesto Celje pa jako sramotne. —k.

Iz mariborskega okraja 21. septembra. [Izv. dop.] Čim bolj naši nemški sodeželani uvidevajo, da mora njihovemu nenanaravnemu in krivičnemu gospodarstvu prej ali slej biti konec, tem bolj napenjajo vse sile, da bi še čim dalje tlačili svojega slovenskega soseda. V boji, ki se je vsled tega pritiska unel, in v katerem je ubogi Slovenec prisiljen braniti svojo kožo, dobro jim je vsoko nečloveško in najpodlejše sredstvo.

Ker mariborskega občinskega soveta resolučija, da bi se ne napravile slovenske vsporednice na ondašnji gimnaziji, ni imela zaželenega uspeha, hočejo Mariborski zagrizenci na drug način Slovencem užitek te drobtinice njihovih pravic onemogočiti ali vsaj zagreniti. Na Mariborski gimnaziji je podporno društvo za dijake. Vsi gimnazijski profesorji in učitelji so vselej s tem, da so žrtvovali kot člani tega društva, bora dva goldinarčka, pokazali ljubezen do mladine, ki jim je v odgoju in varstvu izročena. Tudi mnogo meščanov bilo je mej člani tega društva, marsikatera imovitejša hiša, pa je dajala ubogim dijakom hrano. Ker so se pa lani ustanovile slovensko-nemške vsporednice na gimnaziji, izstopili so vsi Nemci in tudi vsi nemški profesorji izimši ravnatelja iz tega društva, od katerega dobivajo nemški dijaki ravno tako podporo, kakor slovenski. Pa tudi one dobrotnike, ki so izven tega društva podpirali učeče se mladino, odvrnili so nemški hujšači s svojim terorizmom od njihovega blagodušnega delovanja.

Čudno je, kako pri tem nasilstvu število slovenskih dijakov vedno in vedno raste, število nemških pa pada. To je tem bolje čudno, ker je velika večina profesorjev Nemcev, mej katerimi je tudi dosti takih, ki svojo mržnjo do slovenskega dijaka pri vsaki priliki kažejo. Na čelu jim je sam ravnatelj dr. A. Steinwender. Odkar je na mariborski gimnaziji, je svoj poklic kot apostelj germanstva še vedno vestno izvrševal. Pred nekaj leti prišel je dijak iz Varaždina na mariborsko gimnazijo. Na ravnatelja Steinwenderja vprašanje, kake narodnosti da je, odgovori, da je Hrvat. Z osornim glasom ga zavrne ravnatelj, da mora ali biti Nemec ali pa Slovenec in ker dotičnik ni znal dovolj slovenski, da bi se učil slovenščine s Slovenci, moral je postati Nemec in še danes, ko je že svoje pravoslavne študije dovršil prišteva se (Steinwenderjeva zasluga) Nemcem.

Pred petimi leti vprašal je odličen uradnik, po narodnosti Slovak, ali naj bi dal sina že v prvem razredu učiti se slovenščine; a skrben ravnatelj mu svetuje, da naj tega nikar ne stori, kajti sicer bi znal deček, ki je bil nadarjen in slovenščine ravno tako zmožen kakor nemščine, pod prevelikim bremenom opešati, in ker je za Slovence slovenščina v vseh razredih obligatna, ni preostajalo očetu drugega, nego upisati svojega sina za Nemca.

Tudi letos prijetilo se je nekaj jednacega. Iz Središča prijetje neka gospa dečka, k vsprejem, dá ga upisati kot Čeha in izrecno zahteva, da mora obiskovati slovensko-nemški oddelek. Ali ravnatelj jo v svoji preveliki gorečnosti za slovenščino hitro opomni, da bode to trdo šlo. Gospa pa ga odločno zavrne, da zna deček prav dobro slovenski, in da bode v slovenskem oddelku bolje uspeval, kakor v nemškem. Žal, da ne morem navesti nobenega slu-

„To vsaj mi dovolite,
Da se smem Slovenec zvati,
Da se smem rodu ponesti,
Ko Slovenec povsod se vesti.“

(Dalje prih.)

čaja, v katerem bi g. Steinwenter se brigal za to, da spravi kakega dijaka iz nemškega v slovenski oddelk.

Iz Ljubljane 23. septembra. [Izv. dop.] Še jedenkrat a zadnjikrat bavili se bodo domesne s novim selilnim redom, veljavnim za mesto Ljubljansko od 1. maja 1890 naprej. Omenili smo že ter odločno poudarjali, da novi selilni red nema nikakih slabih posledic, niti za stranke, niti za hišne posestnike, to pa osobito zaradi tega, ker se je obrok za upeljavo novega selilnega reda z dobro premišljenim namenom tako izbral, to je 1. maj; kajti po stari odredbi že končal je s prvim majem in začel se je po novi postavi ob jednem novi selilni red. Rekli smo tudi, da bodo to premembo napačno tolmačili le tisti, ki se bodo hoteli pri tej priliki na račun stranke okoristiti, torej umazanci, ali pa oni, ki so tako bornirani, da niti do 24 računati ne znajo. Znana sta nam dva slučaja, ko je morala sodnija poseči vmes ter svojo sodbo v tej stvari izreči, v prvem slučaju je stranka preveč plačano najemščino sodniškim potom nazaj terjala in jo tudi dobila, v drugem slučaju je pa hišni posestnik tožil stranko za doplačilo najemščine in sicer po advokatu, ki se je glede mestnega magistrata blagovolil proti stranki izraziti „a was, der magistrat arbeitet in's blaue“. Tu propadel je hišni posestnik z advokatom vred, ki je delal „in's blaue hinein“.

Ker pa številke jasno govore, dokazali bomo koj s številkami, da je vsako drugo tolmačenje nove selilne postave — zvijača ali pa nevednost.

Znano je vsacemu čevljarskemu učencu, da je stara selilna naredba delila leto v dva nejednaka obroka in sicer v obrok od sv. Mihela do sv. Jurija s sedmimi meseci in v obrok od sv. Jurija do sv. Mihela s petimi meseci, tako da je stranka, ki je imela stanovanje od sv. Mihela do sv. Jurija, plačala za sedem mesecov polovico letne najmovine, in stranka, ki je imela isto stanovanje od sv. Jurija do sv. Mihela plačala je za pet mesecov tudi polovico letne najmovine, hišni gospodar dobil je torej za dotočno stanovanje od obeh strank za 12 mesecov celotno najmovino. Zdaj pa s številkami: Hišni gospodar D odda stanovanje v svoji hiši za letnih 240 gld., dobil je torej, ako bi stara selilna odredba bila še najprej v veljavi, za to stanovanje v dobi od sv. Jurija to je od 1. maja 1891, torej za dve leti 480 gld. Koliko pa bi dobil gospodar D za isto dobo in za isto stanovanje po napačnem ali zlovilnem tolmačenji novega selilnega zakona? Poglejmo: Za čas od sv. Jurija 1889 do sv. Mihela 1889, to je za pet mesecov plačala bi stranka A . . . . . 120 gld. od sv. Mihela 1889 do sv. Jurija 1890 stanovala bi v istem stanovanju druga stranka B in bi plačala tudi . . . . . 120 „ s sv. Jurijem to je s 1. majem 1890 stopi pa novi selilni red v veljavo in ker ima stranka B pravico v 8 dneh, to je 1. do 8. maja stanovanje za 1. avgusta 1890 odpovedati, odpove tudi stanovanje in plača za čas od 1. maja do 1. avgusta 1890 še . . . . . 60 „ A gospodar D s tem ni zadovoljen, zahteva namreč, da mu stranka B mora za mesec julij 1890 doplačati; kajti, tako modruje gospodar D stranki B, vi ste od sv. Mihela 1890 do 1. avgusta 1890, bili deset mesecov v moji hiši, a plačali ste mi pa le za tri četrtletja, to je za devet mesecov. Stranka B to računanje na mesecce mesto na obroke zmoti in plača mu res še . . . 20 „ Naslednja stranka C plača od 1. avgusta do 1. novembra 1890 . . . . . 60 „ od 1. novembra 1890 do 1. febr. 1891 zopet . . . . . 60 „ in za čas od 1. febr. 1891 do 1. maja, ali kakor se je po stari odredbi ta obrok imenoval do sv. Jurija 1891 tudi 60 „ gospodar D dobi tedaj za isto dobo vkljup . . . . . 500 gld. mesto poprej omenjenih . . . . . 480 „ torej preveč . . . . . 20 gld. to je doplačilo za mesec julij 1890, katere je gospodar D od stranke B po krivej terjal. Mislimo, da se jasne je krivičnost zahtevanega doplačevanja dokazati ne more, to pritrdil nam bo gotovo tudi tisti advokat, ki govori „in's blaue hinein“, tedaj sa-pienti sat!

Domače stvari.

(Prijateljski shod) nekaterih udeležnikov skupščine sv. Cirila in Metoda, bil je včeraj zvečer v čitalniški restavraciji. V ožjem krogu nazdravljal je operni pevec Nelli navzočima poslancema iz severa in juga slovenskih mej gg. Einspielerju in Nabergoju, ki sta se obo zahvaljevala v lepih govorih. Gosp. Einspieler napisal je g. V. Legatu kot neumornemu podporniku prizadevanj koroških Slovencev; gospod Nabergoj mladini slovenski. Nazdravljal je še nadalje g. Trstenjak zastopniku koroških Slovencev, posestniku g. Bajsu, in g. Drag. Hribar zastopniku Tržaških Slovencev g. Škaberju. Gospod Legat pripovedal nam je marsikatero zanimivo črtico iz življenja in delovanja koroških Slovencev. Mej lepimi govorji in nauđenimi zdravlicami minol je prav prijetno večer, kot dodatek k slavnosti sv. Cirila in Metoda. Pogovarjalo se je tudi o tem, da se drugo leto priredi velika narodna veselica na Koroškem, in so vsi bili zavzeti za to misel.

(Javnih vodnjakov) postavljal bodo mestni magistrat na raznih trgih šestnajst. „Pred prulami“, nasproti cesti, ki drži na Žabjak, postavili so prvega. Za javno rabo bodo ti vodnjaki zelokoristni.

(Ilustrovani narodni koledar) za nav. leto 1891, katerega izdaja marljivi in podvetni g. Dragotin Hribar, izšel je ravnokar na svetlo. Vsebina mu je po večem jednaku prejšnjima dvema letnikoma, ki sta se tako naglo prikupila slovenskemu občinstvu. Po navadnem koledarskem oddelku, ki obsegata razne koristne stvari, nahajamo kako marljivo sestavljeni adresno knjigo, ki v XII. poglavjih podaja vsa potrebna osebna razjasnila raznih oblastev in društev. Zabavni del nam podaja životopise in prav dobro izvedene podobe: dr. Jeneja Zupanca, Božidara Raiča, Janeza Šubiča, in Ivana Dolinarja. Razgled po svetu govori o važnejših dogodbah preteklega leta. Vesela oporka, humoreska zaključuje zabavni del, kateremu sledi vrsta za trgovski svet zanimivih inseratov. Cena trdo vezani knjige je 50 kr. Tisek je prav čeden in dela čast zavodu „Narodne Tiskarne“. Prepričani smo, da je izdajatelj ustregel slovenskemu občinstvu z izdajo oziroma z nadaljevanjem svojega koledarja, ter da bode pridno segalo po njem. Po pošti poslan velja 10 kr. več.

(„Slovensko pevsko društvo“ v Trstu) konstituiralo se je tako: Podpredsednik profesor Ivan Macher; tajnik Ivan Kiferle; blagajnik Josip Abram, njega namestnik Srečko Bartelj; arhivar Josip pl. Mašnec; nadzornika pevskih vaj Miroslav Loncner in Jakob Pelicon; nadzornik glasbenih vaj Vekoslav Grebenec.

(Z Reke) pobegnil je tamošnji trgovec Ružič, zapustivši do pol milijona goldinarjev dolgov. Močno prizadet je bivši poslanec dr. Bakarčić, katerega je Ružič opeharil za 130.000 gld. Ružič ubežal je nekda čez Genovo v Ameriko.

(Iz pred sodišča.) Primož Prelovšek, ki je dne 3. januaria t. l. z Grada ušel in so ga pred kratkim zopet ujeli, ko je kradel pri posestniku Aleksandru Pavlinu, bil je včeraj zopet zatožen več tatvin. K prejšnji kazni dobil je še tri leta teške ječe, poostrene s postom vsak mesec. Helena Frtin, omožena kajžarska hči, ki je pospeševala njegovo tatinsko delovanje, bila je obsojena na 18 mesecov teške ječe.

(Posojilnica v tabačni trafiki.) Pri denašnji prvi obravnavi pred deželnim sodiščem zasedlo je 5 žensk iz Kranja zatožno klop. Zatožene so bile hudodelstva poneverenja in soudeležbe pri tem hudodelstvu. — Meseca februarja dobila je službo v gospe Florijanove glavni trafiki 15letna Tončka Jerman, doslej nekaznovana. Gospa Florijanova izročila jej je vso prodajo tabaka, tudi kolikov in mark, celo delavcem smela je čez teden dajati na upanje tabak, katerega so v soboto plačali. Vsak mesec bil je obračun. Po ustropu zatožene Tončke Jerman začelo se je gospoj Florijanovi čudno zdeti, da se računi ne ujemajo več. Meseca avgusta so jo trdo prijeli, zahtevali ključne njene sobe in tam preiskavali vse, našli imenik raznih žensk, katerim je zatoženka posojevala iz trafike denar. Lucija Kopač, 30letna omožena ženska, začela je Tončko nagovarjati, naj jej posodi, saj bode ob meseci vrnila. Posodila jej je v prvo 3 gld., ti so narasli na 129 gld. Kopač zopet je priporočila 40letno Marijo Avrek, katerej je posodila 63 gld.,

Avrekar 41letno Ivano Puhar, ki je dobila na posodo 86 gld., Ivana Puhar pripeljala je Uršo Šiler, ki je potrebovala 77 gld., poslednja pa Ano Lokar, ki je kot zadnja dobila le 25 gld., katere je pa še pred ovadbo vrnila. Zatoženka je fino živila, omisliła si elegantne vizitnice in druge potratne stvari. Gospa Florijanova ceni vso škodo na 385 gld., gotovo je pa še par stotakov več. Zatoženke priznajo svojo krivdo. Tončka izgovarja se, da je mislila, da to nič ne škoduje, če se le ob meseci denar vrne, zapeljivke pa trdě, da jih je beda pripravila k temu in da bodo posojila že vrnite. S čim, tega seveda ne povedo, ker ničesar nemajo. Poročilo županstva kranjskega je seveda vse drugačno. Zapeljivke so znane „loteristovke“ in tudi pijače ne črte. Vseh petro bilo je krivimi spoznanih in obsojenih. Antonija Jerman na štiri mesece, Lucija Kopač na štiri mesece in post vsacih 14 dnij; Marija Avrekar na deset tednov, Ivana Puhar na tri mesece in post vsacih 14 dnij, Urša Šiler na deset tednov in post vsakih 14 dnij. Vse sede že 21 dnij na Žabjaku.

(Ogenji.) Včeraj zvečer ob 7. uri gorelo je v Babni gorici pri Lavrici. Pogoreli so vsi štirje posestniki z vsemi poslopiji, le dva kozolca so oteli. Razven poslopij pogorelo je tudi šest prašičev, dvoje goved, mnogo hišne oprave, obleke, žita in krme.

(Iz Žumberka:) V pondeljek 22. t. m. dopoludne pogorelo je v Brezovem dolu pri Ambrozu 25 domovanj z vsemi gospodarskimi poslopiji in letošnjimi prideški. Zažgal je 4leten deček, hoteč peči turšico pri kozolci. Škode je krog 40 tisoč, zavarovana le neznatno. Pomoci ni bila možna, ker si vaščani že čez mesec daj v ozijo vodo iz 2 ur oddaljene Krke.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Avignon 24. septembra. Povodnji napravile so več milijonov škode. V nekem selu pri Privasu utonilo devet oseb. Nova železniška proga Vouulta-Cheylard na več krajih razdejana. Voda narašča.

Cherbourg 24. septembra. Reservista pomorske pehote prijeli so zaradi tatvine Leblave patronje, ko je baš hotel odpotovati v inozemstvo.

Novi York 24. septembra. Požar v Colonu uničil 150 poslopij. Škode je poldruži milijon dolarjev, družba Panamske železnične sama ima 100.000 dolarjev škode.

Dunaj 25. septembra. Cesar dovoli podmaršalu Blažekoviću, namestniku dalmatinskemu zaradi bolehnosti zaprošeni odstop iz službe ter mu tem povodom izrekel polno priznanje na izvrstnih zaslugah in zvesti udanosti za državo.

Dunaj 25. septembra. Trgovinski minister odredil, ker se je v Alepu pričela kolera, da se imajo sedem dni opazovati vse ladije, prihajajoče iz zaliva pri Aleksandreti, od Ras Hanje do Karatoš Buruma.

Pulj 25. septembra. Novo oklopničo „Cesarica Elizabeta“ spustili dopoludne srečno in popolnoma v redu v morje. Nadvojvodinja Marija Valerija odgovorila na admiralata Sternbecka nagovor: Z veselim srcem, zastopajoč mater, cesarico in kraljico Elizabeto, vršim krst te ladije. Ime one, ki morje toli ljubi, prinaša naj ladji srečo, da bode opravičevanje najveselje nade, plovila v valovje Avstro-Ogerski v slavo, sovražniku v strahu, domovini v ponos in čast.

Razne vesti.

* (Dvorni svetnik profesor dr. Sickel) odšel je dne 20. t. m. z Dunaja v Rum, da preuzeče vodstvo avstrijskega zgodovinskega zavoda. Ta zavod se bodo vzdrževali iz doneskov države, cesarja in drugih gojiteljev znanosti in ima naloge preiskati za avstrijsko zgodovino bogate vire nahajajoče se v Rumi, zlasti v Vatikanu, katere je pa je Lev odpril znanosti.

* (Promocija sub auspiciis imperatoris,) Dne 22. t. m. bil je na Dunaji Richard Karol vitez Braun Fernwald, operatér na kliniki dvornega svetnika dr. Bilrotha promoviran „sub auspiciis“. To je prvi slučaj, da je bil na Dunaji medicinice na ta slovesen način promoviran doktorjem.

* (Sinova egiptskega podkralja.) Abbas bej in Mehemed Ati bej prišla sta na Dunaj, da nadaljujeta na Terezianski akademiji svoje študije.

* (Dvoboje dveh gimnazijcev.) V Berolinu sta se dva gimnazijška učenca zaljubila v hčerko carinskega uradnika in se dvobojila zanj. Mlajši je staršemu odsekal kos ušesa in ga tudi nekoliko poškodoval na očesu.

* (Osveata.) V Leiflingu na Koroškem vnele se je dne 18. avgusta mej 9. in 10. uro zvečer. Požar upepel je hišno in gospodarsko poslopje do celota in napravil lastnici Neži Seharth škodo okoli 3000 gld. Poslopje bilo je zavarovano samo za 2000 gld. Pri lastnici služil je od 1. prosinca do 18. avgusta t. l. 34letni Jurij Grm. Ko je odšel, zapretil je na dan požara, da je bode začgal hišo, ker ga ni hotela vzeti. Še v istej noči so ga prijeli in oddali okrajnemu sodišču.

* (V gostilnici.) V gostilnici v Csakovi na Ogerskem sta se sprla Nemec Nikolaj Kolinger in Rumunec Arsin Žebejan iz Vojteha, kateri je bil prvemu nekaj dolzen, pa ni mogel plačati. Kollinger je rekel Žebejanu, da je goljuf, poslednji Kollingerja nazivljal oderuha. Kollinger je na to Žebejana udaril z vrčkom po glavi in ga ubil, potem se pa sam ustrelil z revolverjem v prsi.

* (12 milijonov centov) tehtajo žice vseh brzjavov na svetu, kakor je preračunal Anglež Preece. Vredne so pa 900 milijonov goldinarjev.

* (Ministerska anekdot.) Nedavno umrši bavarski minister baron Lutz se je nekda na obeh nogah težko poškodoval. Da bi bolje spoznal zdravniško znanost, vzel je dva zdravnika; jeden mu je zdravil desno, drugi levo nogo. Zdravnik, ki je zdravil desno nogo, ni niti vedel, kdo zdravi levo, drugi pa ni vedel, kdo zdravi desno.

* (Koliko piva popije se v Berolinu?) V Berolinu popilo se je lani 2.692.471 hektolitrov piva. Ker ima Berolin 1.550.000 prebivalcev, popije vsak Berolinec na leto povprek poldrugi hektoliter piva ali kake $\frac{1}{10}$ litra na dan.

* (Samoumor.) Dne 15. t. m. obesila se je v Warnsdorfu osemnajstletna tovarniška delavka Ana Mönzberg. Uzrok samoumoru je nekda ta, da sta oče in mačeha grdo ravnala že njo, ker se je bila zaljubila v mladega fanta. Pokopali so jo zunaj pokopališča. K pogrebu prišlo je mogo ljudij, ki so po pogrebu dekletinega očeta in mačeho z blatom ometajoč in pretepajoč ja preganjali do doma. Policia ni mogla pomiriti razburjenih ljudij.

Vabilo.

Čitalniški pevski odbor naznanja gospodom pevcem, da se za letošnji zimski tečaj prično redne vaje dne 26. t. m. Pevske vaje imajo se vršiti dvakrat na teden, in sicer vsak torek in petek. Ako se oglasi zdatno število gospodov, ki bi pristopili zboru, otvorila se bode tudi pevska šola pod vodstvom gosp. prof. Gerbiča. Začetek vaj za gospice pevke dočiti se ima pozneje. K polnoštivini udeležbi vabi uljudno pevski odbor.

„LJUBLJANSKI ZVON“
stoji
za vse leto gld. 4.60; za pol leta
gld. 2.30; za četr leta gld. 1.15.

Tujci:
24. septembra.

Pri Maliči: Mertenc, Riegel, Engel, Vogel z Dunaja. — Simon iz Maribora. — Tonder, Tiegl iz Prage. — Počivalnik iz Trsta. — Legat iz Celovca. — Einspieler iz Podkloštra. — Koper iz Lince.

Dunajske razstavne

Glavni dobitek **50.000**

Žrebanje že 15. dne oktobra.

Srečke à 1 gold. dobivajo se v Ljubljani pri **C. C. MAYER-ji.**

Gostilnica v Zalogu št. 26

bližu železnice

(717-3)

oddal se takoj na račun ali v najem.

Več pove lastnik v **Hrenovih ulicah** h. št. 24.

pripravljena od lekarja GABRI. PICCOLI-ja v Ljubljani, je zelo uplivno zdravilo, ki krepa želodec, čisti, odpravlja zlato žlico in odganja glisto.

Sestavljena je iz zdravilnih, v rastlinstvo spadajočih snovij ter ni nikako drastično učinkujoče, marveč lahko, delovanje organov urejajoče zdravilo, katero organizmu kar nič ne škoduje, če se prav dolj časa rabi.

Esenco za želodec pošilja izdelovalcu proti poštnemu povzetju v škatljah po 12 stekleničic za gld. 1.36; po 24 za gld. 2.60; po 36 za gld. 3.84; po 44 za gld. 4.26; po 55 za gld. 5.26; po 110 za gld. 10.30; po 550 za 50 gld.

V steklenicah po 10 kr. v lekarni Piccoli v Ljubljani, v drugih lekarnah po 15 kr., prodaja se skoraj v vseh tu- in inozemskih lekarnah. (712-2)

AMERIKO.

Vsi, kateri namenljajo potovati v Ameriko, in to v

Novi York,

Baltimore, Južno Ameriko

i. t. d., ter se želijo hitro, varno in prijetno voziti, době natančnejša pojasnila v nemškem ali slovenskem jeziku, ako se pismeno obrnejo na tvrdko:

Karesch & Stotzky v Bremenu

koncesijoniran posiljan zavod za potnike s hitrimi parobrodi: **Lahn, Saale, Trave, Aller, Ems, Elder, Fulda, Werra, Elbe.**

Vožnja traja le kakih 8 daj. Voznino zaračuniva izredno ceno.

SVARILO! Ker nemava v Ljubljani in na Dunaju agentov, in se je često zgodilo, da so potniki, ki so se dali pregovoriti, da so tam vozovnice kupili, jih dobili mesto čez Bremen za druga pristanišča, in katere so zaborantili za počasi vozeče ladje: Zato svetujeva vsem, da se niti v Ljubljani niti na Dunaju z nikomur ne dogovarjajo radi oskrbljenja vozovnic.

(585-16) **Karesch & Stotzky**
odpravnika ladij v Bremenu.

FRAN CHRISTOPH-ov

svetli lak za tla

je brez duha, se hitro suši in dolgo traja.

Zaradi teh praktičnih lastnosti in jednostavnega rabljenja se posebno pripomore, kdor hoče sam lakirati tla. — Sobe se v dveh urah zopet lahko rabijo. — Dobiva se v različnih barvah (prav kakor oljnate barve) in brezbarven (ki daje samo svet). — **Uzorci lakiranja in navod rabí dobé se v vseh zalogah.**

Dobiva se v Ljubljani pri **IVANU LUCKMANN-U.** FRAN CHRISTOPH,

izumitelj in jedini izdelovalci pristnega svetlega laka za tla, PRAGA & BEROLIN.

Le malo jih je še!

11 srečk 10 gld.

6 srečk 5 gld. 50 kr.

srečke à 1 gold.

gold. vrednosti.

(699-10)

Žrebanje že 15. dne oktobra.

Srečke à 1 gold. dobivajo se v Ljubljani pri **C. C. MAYER-ji.**